

Bestuursrapportage 2024 1^e halfjaar

Gemeenschappelijke regeling van de gemeenten:

- Gorinchem
- Hardinxveld-Giessendam
- Molenlanden
- Vijfheerenlanden

Gorinchem, 9 oktober 2024

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Inleiding	3
1.2	Samenvatting	3
2.	Financieel overzicht	5
2.1	Financieel overzicht in het kort	5
2.2	Toelichting lasten:	6
2.3	Toelichting baten	8
2.4	Dienstverleningsovereenkomsten	9
3.	Risico's, onzekerheden, weerstandsvermogen en ontwikkelingen	9
3.1	Risico's	9
3.2	Onzekerheden	10
3.3	Weerstandsvermogen	10
3.4	Ontwikkelingen	11
4.	Rapportages	11
4.1	Rapportage Afval- en grondstoffenbeheer	11
4.3	Overzicht investeringskredieten	15

1. Inleiding

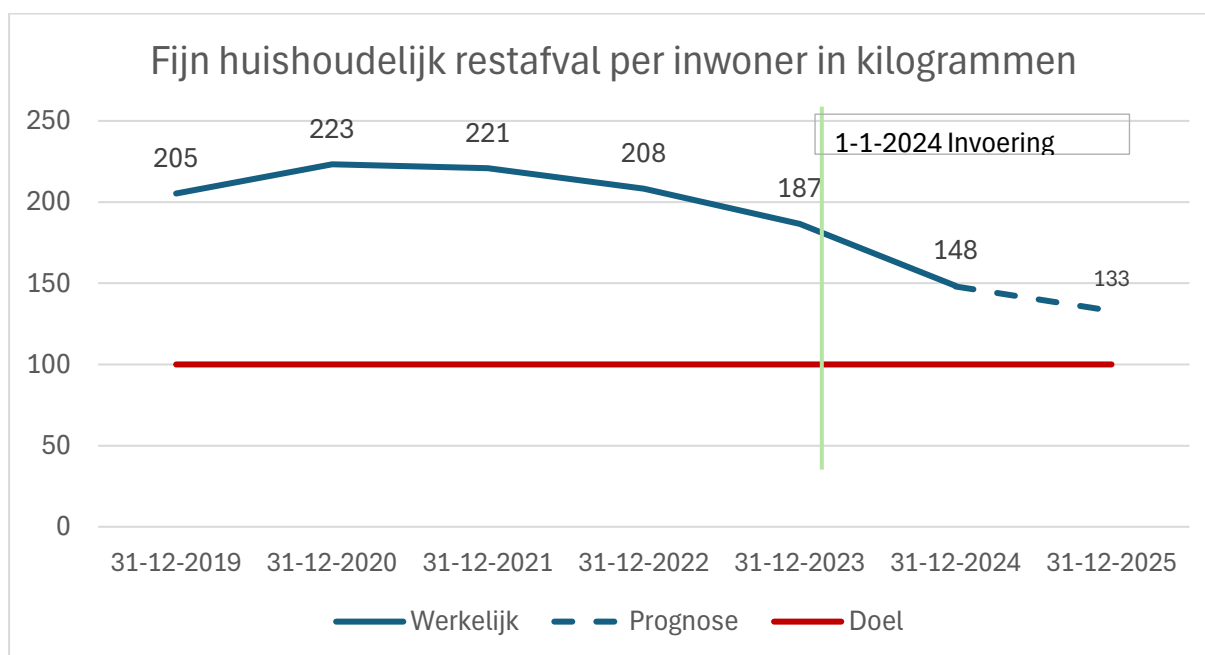
1.1 Inleiding

Bijgaand de bestuursrapportage van Waardlanden over het eerste halfjaar 2024. Deze rapportage maakt onderdeel uit van de zogenaamde planning en control cyclus die jaarlijks wordt doorlopen. Deze cyclus begint met de begroting, vervolgens volgt een bestuursrapportage en tenslotte wordt deze cyclus aan het einde van het jaar afgesloten met de jaarrekening. Deze cyclus heeft als doel om het bestuur de mogelijkheid te geven om de organisatie daar waar nodig bij te sturen. Daarnaast dient deze cyclus als middel om verantwoording af te leggen over hetgeen dat door Waardlanden is gerealiseerd.

De Planning en Control cyclus is nog in ontwikkeling. In de begroting 2025 heeft Waardlanden de begroting verdeeld in programma's en binnen deze programma zijn de zogenaamde 3 w vragen beantwoord: Wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten. In de begroting 2024 is deze indeling nog niet gemaakt waardoor deze rapportage zo nog niet is opgesteld. De rapportage is voornamelijk financieel en daar waar mogelijk wordt er een relatie gelegd met de doelstellingen zoals die uit de strategienota volgen.

1.2 Samenvatting

2024 is het eerste jaar waarin voor een drietal gemeente (Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam en Molenlanden) Diftar is ingevoerd. De eerste resultaten hiervan zijn intussen zichtbaar. Een van de doelen die was beoogd met het invoeren van Diftar is om de hoeveelheid restafval te verminderen naar 100 kg per persoon. Dit restafval bestaat uit het fijn huishoudelijk restafval, het grofhuishoudelijk restafval en PMD. Over het eerste halfjaar 2024 zien we, ten opzichte van 2023, een significant daling van de hoeveelheid fijn huishoudelijk restafval te weten van 16.425 ton in 2023 naar 12.196 ton in 2024. Deze hoeveelheid ton is voor het gehele gebied. Dit betekent dat de hoeveelheid fijn huishoudelijk afval per inwoner is gedaald naar 148 kg.

Daarnaast is een verwacht effect van de invoering van Diftar dat de hoeveelheid grof huishoudelijk afval zal gaan dalen. De reden hiervan is dat mensen na de invoering van Diftar moeten betalen voor het aanleveren van dit afval met als doel dat zij dit beter gaan scheiden. In de realisaties van het eerste halfjaar is zichtbaar dat ten opzichte van 2023 de aangeboden hoeveelheid is gedaald van 2.019 ton naar 1.288 ton.

Tenslotte is de verwachting dat de hoeveelheid aangeboden PMD afval zal gaan stijgen. Een van de effecten die wordt beoogd is dat mensen beter gaan scheiden waardoor er meer afval die voorheen bij het fijn huishoudelijk afval terecht komt nu bij het PMD afval wordt gedaan. In de realisatie over het eerste halfjaar zien we een stijging van de hoeveelheid PMD afval van 729 ton in 2023 naar 1.214 ton in 2024.

Een ander effect dat we verwachten door het invoeren van Diftar is dat door het beter scheiden er meer GFT-afval zal worden aangeboden. In de realisaties van het eerste halfjaar 2024 is inderdaad te zien dat de hoeveelheid aangeboden GFT-afval is gestegen van 8.352 ton in 2023 naar 9.839 ton in 2024. Hiermee lijkt het erop dat de eerste effecten van de invoering van Diftar zichtbaar worden.

Dit zijn echter pas de realisaties over het eerste halfjaar. Nadat het gehele jaar is verstreken kan er een nog beter beeld worden gegeven van deze cijfers en of de hierboven genoemde cijfers dan worden bestendigd.

Voor de zomer heeft Waardlanden een gewijzigde begroting voor 2024 voorgelegd aan de deelnemende gemeenten. In deze wijziging is voorgesteld om het totale lastenniveau te laten stijgen naar ongeveer € 27,8 mln. Deze bestuursrapportage laat over het 1^e halfjaar een positief resultaat zien van € 423.000. Het geprognoseerde resultaat over het gehele boekjaar 2024 is een positief resultaat van € 26.000. Dit betekent dat er op basis van de huidige inzichten geen begrotingswijziging nodig is en Waardlanden zijn taken binnen de vastgestelde begroting kan uitvoeren. Zoals gedurende dit jaar is aangegeven is Waardlanden bezig om de organisatie verder in control te krijgen. Het gevolg daarvan is dat zaken aan het licht komen die deze cijfers positief dan wel negatief beïnvloeden. Indien dergelijke zaken zich voor doen dan zal Waardlanden erop sturen dat dit minimale gevolgen heeft. Ook voor 2025 is naar de huidige inzichten geen begrotingswijziging nodig. De effecten van de structurele afwijkingen zijn minimaal en daarmee is het niet nodig om aanpassingen te doen. De taken kunnen worden uitgevoerd zoals die zijn vastgesteld in de begroting 2025.

De afgelopen maanden is Waardlanden gestart met het doorontwikkelen van de organisatie. De ontwikkelgebieden zijn het voldoen aan wet- en regelgeving, informatisering en automatisering, financiën en processen, rapportage, organisatie en personeel, beleid, HR beleid en communicatie.

De bestuursrapportage is nog in ontwikkeling en zal verder worden doorontwikkeld mede door het in gebruik nemen van een BI tool zal er meer informatie (tijdig) beschikbaar zijn. Daarnaast zal in toekomstige Planning en Control producten meer inzicht worden gegeven in kwalitatieve indicatoren zoals we die ook hebben opgenomen in de begroting 2025.

2. Financieel overzicht

Alle bedragen zijn in € 1.000

	Realisatie 2023	Gewijzigde begroting 2024	Realisatie 1e half jaar 2024	Prognose 2e half jaar	Totaal prognose 2024	Saldo gew. Begroting minus prognose 2024	Prognose structurele baten en lasten 2024	Prognose incidentel baten en lasten 2024
	C = A+B						A	B
Lonen en salarissen	7.905	8.539	3.943	3.946	7.889	-650	-125	-525
Inhuur derden	1.621	2.026	977	1099	2076	50		50
Overige personeelslasten	485	363	179	184	363		10	-10
Afschrijvingen	2.220	2.797	1.384	1.630	3.014	217		217
Huisvestingskosten	984	1.213	554	527	1082	-132	-132	
Kantoorkosten	572	1.165	453	581	1034	-132	-13	-119
Voertuigkosten	2.401	2.276	1.236	1.149	2.385	110	78	32
Materieel	608	502	403	98	502			
Bankkosten	4	5	10	-5	5			
Rente	510	654	255	326	582	-72		-72
Overige kosten	2.841	1.542	588	881	1469	-73	114	-187
Verwerkingskosten	6.929	6.712	3.079	3.602	6.681	-31	143	-174
Vennootschapsbelasting								
Telling lasten	27.080	27.792	13.061	14.018	27.079	-713	75	-788
Algemene baten	18.005	18.944	9.203	9.256	18.459	485	-25	510
Doorbelastingen	56	58	42	16	58			
Overige baten	896	1.119	514	470	984	135	167	-32
Nedvang	923	570	342	228	570			
Verwerkingsopbrengsten	5.345	5.173	2.438	2.735	5.173			
KWD opbrengsten	1.574	1.629	924	916	1.840	-212	-200	-12
Vennootschapsbelasting	15							
Telling baten	26.815	27.492	13.463	13.621	27.084	408	-58	466
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	-266	-300	402	-397	5	-305	17	-322
Werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	415	300	21		21	279		279
Gerealiseerd resultaat	149		423	-397	26	26	17	-43

2.1 Financieel overzicht in het kort

Het verschil in de verwachte lasten over het jaar 2024 in vergelijking met de gewijzigde begroting 2024 is ongeveer € 713.000 positief. De grootste afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting 2024 is zichtbaar bij de lonen en salarissen. Een belangrijke reden hiervan is dat de arbeidsmarkt krap is en nieuwe mensen moeilijk te werven zijn. Dit leidt op bepaalde functies tot een hogere inhuur. Gezien Waardlanden de afgelopen maanden te maken heeft gehad met een hoog verloop is dit een uitdaging. Verder is Waardlanden terughoudend met het werven van nieuw personeel op andere vlakken. Dit is mede ingegeven omdat de effecten van Diftar nog niet in volle omvang blijken en het nog niet in te schatten is welke consequenties dat heeft voor het aan te nemen personeel. Bij de baten is er een afwijking van € 408.000 negatief ten opzichte van de gewijzigde begroting. De grootste afwijking is te zien bij de algemene baten. De reden hiervan is dat de financiële consequentie van het opzeggen van de DVO onkruid door Waardlanden, niet is verwerkt in de begroting 2024 waardoor dit nadeel ontstaat.

In de toelichting hieronder zullen de afwijkingen, conform onze financiële verordening, groter dan € 25.000 nader worden toegelicht.

2.2 Toelichting lasten:

Lonen en salarissen + inhuur (€ -600.000)

De lonen en salarissen zijn lager dan begroot. De reden hiervan is dat een aantal vacatures die openstaan niet zijn vervuld zoals administratief medewerker, afdelingsmanager manager beleid/projecten, 2 kwaliteitsmedewerkers en 1 handhaver.

Bij het opstellen van de begrotingswijziging is aangegeven dat Waardlanden op een aantal posities kiest voor het inhuren van personeel. Daarom is het goed om deze posities ook in samenhang met elkaar te zien. Hierdoor ontstaat een verschuiving van loon- en salariskosten naar inhuur. Het blijft moeilijk om in de huidige krappe arbeidsmarkt werknemers in “vaste” dienst te nemen. Vacatures die ontstaan vanwege het beëindigen van een dienstverband staan lang open en worden (indien niet anders kan) door inhuur opgevuld om de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen.

De verwachting is dat er in het tweede halfjaar nog op een aantal vacatures ingevuld zullen gaan worden en dat bij enkele posities zal worden ingehuurd om een verdere kwaliteitsslag te kunnen maken.

In de gewijzigde begroting 2024 is een taakstelling opgenomen met betrekking tot het verminderen van de formatie met 3 fte. Deze formatie is niet opgevuld. Daarnaast heeft de afdeling Planvorming op dit moment geen afdelingsmanager. Op dit moment wordt onderzocht of deze afdeling in de huidige vorm blijft bestaan. Voor nu is het voordeel van het niet opvullen van deze functie € 125.000.

Afschrijvingen (€ +217.000)

De gerealiseerde afschrijvingskosten zijn hoger dan begroot. Deze afwijking is het gevolg van een incidentele last. De diftar investeringen in chiplezers en toegangscontrole waren niet conform de vastgestelde afschrijvingstermijnen in 2023 afgeschreven. Hierop heeft een correctie plaatsgevonden. In de begroting 2024 en verder zijn de afschrijvingskosten conform de juiste afschrijvingstermijnen opgenomen.

In het 2^e halfjaar worden de investeringen diftar die zijn gedaan in 2024 geactiveerd. Dit is conform de begroting.

Huisvestingskosten (€ -132.000)

De gerealiseerde huisvestingskosten zijn lager dan begroot.

In de begroting is structureel een bedrag opgenomen van € 140.000 met betrekking tot egalisatie reserve grondwaardering. Deze moet echter lopen via de resultaatbestemming waardoor een structureel positief effect ontstaat.

Kantoorkosten (€ -132.000)

De gerealiseerde kantoorkosten zijn lager dan begroot. Enerzijds bestaat dit uit hogere automatiseringskosten (€ +110.000) en lagere communicatiekosten (€ -125.000), lagere advieskosten (€ -40.000) en lagere bedrijfsvoeringskosten (€ -85.000).

De automatiseringskosten zijn € 110.000 hoger dan begroot. Hiervan is € 100.000 structureel. De reden hiervan is dat de kosten voor ondersteuning en de gegevenskoppelingen zijn gestegen. De leveranciers van deze diensten belasten de voor hun stijgende kosten aan Waardlanden door en wij hebben daar in onvoldoende mate rekening mee gehouden. In de begroting 2024 is geen rekening gehouden met containerbeheerkosten van € 32.000.

De kosten van de afdeling Communicatiekosten vallen € 125.000 lager uit dan begroot. Een aantal begrote kosten zoals ‘voortgangscampagne afval scheiden’ ligt stil en ‘het aanpassen huisstijl en

website' zijn nog in ontwikkeling. De verwachting is dat niet alle projecten dit jaar gerealiseerd gaan worden.

De kosten voor extern advies zijn € 40.000 lager dan begroot. De huidige kosten (€ 8.000) hebben vooral betrekking op de ondersteuning bij de Europese aanbesteding 'afvalinzameling- en containervoertuigen' en juridische ondersteuning. De verwachting is dat over het 2^e halfjaar een uitputting van het budget zal plaats vinden maar dat er structureel € 40.000 teveel begroot is.

De overige bedrijfsvoeringskosten zijn € 85.000 lager dan begroot. Hierin is opgenomen een incidentiele baat omdat Cibas in de afrekening 2023 € 11.000 teveel heeft doorbelast. Daarnaast wordt de post onvoorzien deels besteed en ontstaat hier een voordeel.

Voertuigkosten (€ +110.000)

De voertuigkosten zijn € 110.000 hoger dan begroot. De overschrijding van het budget wordt enerzijds veroorzaakt door de verplichting van Eurovignet met ingang 1 januari 2024. Deze kosten van € 50.000 waren niet opgenomen in de begroting omdat de verwachting was dat WaardLanden hier een vrijstelling voor zou hebben.

De kosten van de nieuw aangeschafte voertuigen zijn hoger dan begroot met als gevolg structureel hogere verzekeringskosten van € 10.000. De begrote post van eigen risico is te laag begroot vanwege een hoger eigen risico bij bijvoorbeeld mileuschade. Dit leidt tot een structurele verhoging van € 18.000.

Om de dienstverlening bij invoering diftar optimaal te laten verlopen is er extra inzet van oud materieel gedaan. De incidentele kosten hiervan bedragen € 32.000. Daarnaast is een deel van de werkzaamheden door (duurdere) derden verricht. In het 2^e halfjaar wordt een deel van dit oud materieel verkocht en zal mogelijk sprake zijn van een incidentele boekwinst.

Materieel (€0)

De kosten voor de aanschaf, plaatsing en onderhoud van huishoudcontainers overschrijden het 1^e halfjaar het budget. Uit de analyse zoals die is uitgevoerd naar aanleiding van de overschrijding blijkt dat een groot deel van deze kosten geactiveerd moet worden. In het 2^e halfjaar zal deze correctie plaatsvinden. Om de groene containers welke in het straatbeeld staan een schoon aanzicht te geven, is er een schoonmaakcontract afgesloten welke niet structureel is begroot van € 40.000. Het budget 'materieel' is toereikend om deze extra last te dekken.

Rentelasten (€ -72.000)

De rentelasten zijn lager dan begroot. De last is € 26.000 lager in verband met het (nog) niet afsluiten van de geprognostiseerde lening van € 1.500.000. De verbeterde liquiditeitspositie geeft daarnaast een niet begrote rentebaat vanuit het schatkistbankieren van € 46.000.

Overige kosten (€ -73.000)

De overige kosten zijn € 73.000 lager dan begroot.

De DVO kosten zijn lager dan begroot dit in verband met aanpassingen of vervallen van DVO's.

Daarnaast zijn de verwerkingskosten scholen lager uit gevallen dan begroot.

Verwerkingskosten (€ -31.000)

In de prognose 2024 is de gewijzigde begroting 2024 aangehouden. In paragraaf 4.1 Afvalstromen is toegelicht wat het effect van de verwerkingskosten over het 1^e halfjaar is op het tarief 2024.

De verwerkingskosten over het eerste half jaar zijn lager dan begroot € 31.000. Dit wordt met name veroorzaakt doordat het tarief over 1^e halfjaar gemiddeld € 113 is t.o.v. € 30 begroot. De hoogte van de vergoeding voor papier kan gedurende het jaar flink schommelen. In de begroting 2024 is daarom, conform voorgaande jaren, gekozen om uit te gaan van de minimale vergoeding voor papier die wordt ontvangen.

2.3 Toelichting baten

Algemene Baten (€ -485.000)

De algemene baten zijn € 485.000 lager dan begroot. De reden hiervan is dat in de begroting 2024 nog € 510.000 is opgenomen voor DVO onkruidbestrijding gemeente Gorinchem. Vanaf 2024 worden deze werkzaamheden niet meer uitgevoerd. Dit bedrag is structureel in de begroting 2025 vervallen. De positieve afwijking betreft € 25.000 en betreft de veegwerkzaamheden na onkruidbestrijding uitgevoerd door derden.

Overige baten (€ -135.000)

De overige baten zijn € 135.000 lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de betalende afvalstromen op de milieustraten achterlopen op begroting. Het effect hiervan is € 125.000 minder opbrengsten. Daarnaast lopen de opbrengsten van de kringloopwinkels achter op de begroting € 57.000.

Inwoners van de Gemeente West Betuwe maken meer gebruik van de milieustraten wat leidt tot € 90.000 meer opbrengsten dan begroot.

De dividend uitkering van Waardlanden B.V. over het jaar 2023 was voorzichtig begroot. Het effect van het goede resultaat van Waardlanden B.V. leidt tot een positief incidenteel resultaat van € 114.000.

Voor een deel van de uitgeschreven boetes blijkt dat deze moeilijk zijn in te vorderen. Voor deze moeilijk in te vorderen bedragen is een voorziening dubieuze debiteuren gecreëerd. Er is een bedrag van € 25.000 hierin gestort.

Tenslotte zijn door de beperkte beschikbaarheid van handhavers minder boetes uitgeschreven dan begroot. Hierdoor zijn de opbrengsten € 60.000 lager.

Verwerkingopbrengsten (€ 0)

In de prognose 2024 is de gewijzigde begroting 2024 aangehouden.

Het verschil bij de verwerkingsopbrengsten over het eerste halfjaar is opgebouwd uit een drietal posten:

1. Voorschot verwerkingskosten – het verschil wordt net als bij de algemene baten verklaard door het verschil in de begrote opbrengsten en de werkelijke doorbelasting.
2. Opbrengsten glas hiervoor is niets begroot.
3. Overige opbrengsten betaalstromen – hier worden de opbrengsten geboekt die ontvangen worden vanuit de pinbetalingen bij de milieustraten en opbrengst grofvuil. De realisatie van deze opbrengsten ontvangt Waardlanden pas sinds de invoering van Diftar en naar nu blijkt zijn ze fors lager dan waar bij het opstellen van de begroting vanuit werd gegaan.

KWD opbrengsten (€+212.000)

De opbrengsten zijn € 212.000 hoger dan begroot. Deze hogere opbrengsten hebben betrekking op de nog te maken afrekening richting Waardlanden B.V. in verband met invoering diftar zoals klepbewegingen, vastrecht en de facturering van putten.

2.4 Dienstverleningsovereenkomsten

	Gewijzigde begroting 2024	Realisatie 1e half jaar 2024	Prognose 2e half jaar	Totaal prognose 2024	Saldo gew. Begroting minus prognose 2024
(Bedragen zijn in €)					
Gorinchem					
Afvalbakken	374.470	160.597	213.873	374.470	-
Machinaalvegen	476.422	239.171	237.251	476.422	-
Bijplaatsingen	100.000	75.000	25.000	100.000	-
Gladheidbestrijding	288.300	116.190	172.110	288.300	-
Graffiti	14.923	6.763	8.160	14.923	-
Verwerkingskosten veegvuil/-slib	98.325	70.262	28.063	98.325	-
Hardinxveld-Giessendam					
DVO Onkruid Hardinxveld	150.000	60.476	89.524	150.000	-
DVO Straatreiniging Hardinxveld	70.000	33.000	37.000	70.000	-
DVO veegvuil Hardinxveld	12.731	6.034	6.697	12.731	-
Molenlanden					
DVO Straatreiniging Molenlanden	114.715	42.972	71.743	114.715	-
DVO veegvuil Molenlanden	3.623	603	3.020	3.623	-
Vijfherenlanden					
DVO Straatreiniging VHL	168.023	85.664	82.359	168.023	-
DVO Veegvuil VHL	32.240	20.184	12.056	32.240	-

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de dienstverleningsovereenkomsten binnen de vastgestelde begroting worden uitgevoerd. Voor de DVO onkruid voor Hardinxveld-Giessendam is in de begroting een bedrag van € 111.000 opgenomen. Na het vaststellen van deze begroting is met de Gemeente afgesproken dat het totale bedrag dat zij beschikbaar hebben voor deze DVO € 150.000 is. De werkzaamheden kunnen binnen dit bedrag worden uitgevoerd.

De verwerkingskosten voor veegvuil/-slib zijn bij met name Gorinchem en Vijfheerenlanden in het eerste halfjaar hoger dan begroot. Hierbij is nog onzekerheid hoe deze kosten zich in het tweede halfjaar ontwikkelen. Hier zal op korte termijn bij de gemeenten op terug worden gekomen.

De kosten voor het verwijderen van de bijplaatsingen in Gorinchem zijn in het eerste halfjaar hoger dan verwacht. Voor deze DVO is echter afgesproken dat de totale begrote kosten van € 100.000 niet zullen worden overschreden. Als de begrote kosten uiteindelijk niet voldoende zijn zal in het gesprek met de gemeente moeten worden bepaald of zal worden vastgehouden aan dit bedrag of dat er voor wordt gekozen om voor dit onderdeel een aanvullende opdracht aan Waardlanden te verstrekken.

3. Risico's, onzekerheden, weerstandsvermogen en ontwikkelingen

3.1 Risico's

Door het niet volledig kunnen invullen van de formatie, mede veroorzaakt door krapte op de arbeidsmarkt, is er druk ontstaan in de dienstverlening en ontwikkeling van Waardlanden.

Het ziekteverzuim is gestegen van 4,75% naar 7,37% over het 1^e halfjaar van 2024.

Om de continuïteit en verbeteringen goed te kunnen managen wordt er hoe langer hoe meer gebruikt gemaakt van inhuur. Deze inhuur is duurder dan vast personeel.

De ontwikkelingen in cyberbeveiliging gaan continu door, mede ingegeven door wet- en regelgeving als NIS2, AVG etcetera. Voor een kleine organisatie als Waardlanden zijn deze ontwikkelingen intern niet op te lossen. Hiervoor moet steeds meer gebruik gemaakt worden van externe kennis en inhuur. Door dit onder te brengen bij een externe is dit afgedekt maar blijft een punt van aandacht.

Gemeenten zien zich hoe langer hoe meer geconfronteerd worden met bezuinigingen. Dit kan ook effect hebben op Waardlanden door werkzaamheden die nu uitgevoerd worden doordat een dienstverleningsovereenkomst wordt verminderd of in het ergste geval wordt stopgezet.

De infrastructuur van Waardlanden is wel mede ingericht op deze DVO's en zodoende kunnen er frictiekosten ontstaan als deze dienstverlening wordt aangepast.

De “grote” voertuigen hebben een bestel – productie – aflevertijd van 1,5 tot 2 jaar. De prijzen van de voertuigen zijn hoger dan opgenomen in de begroting mede door de lange levertijd. Hierdoor bestaat het risico dat investeringskredieten niet toereikend zijn.

3.2 Onzekerheden

Bij het invoeren van diftar is een aanneme gedaan van het positief effect op de hoeveelheid afvalstromen en de daarmee samenhangende kosten en opbrengsten. Het effect hiervan is door de korte termijn van een halfjaar nog niet te duiden of dat de verwachting overeenkomt met de realisatie voor 2024 en de toekomst.

Met de gemeenten zijn voor een aantal werkzaamheden dienstverleningsovereenkomsten afgesloten. Deze aanvullende dienstverleningsovereenkomsten, buiten de primaire taak van inzameling en verwerking van huishoudelijk afval, dienen herijkt te worden. Deze herijking kan tot gevolg hebben dat in de begroting opgenomen baten en lasten gewijzigd worden.

Over de afrekening met betrekking tot DVO onkruidbestrijding gemeente Gorinchem 2023 zijn wij nog in gesprek.

Voor het ophalen en afvoeren van het bedrijfsafval is de samenwerkingsovereenkomst Waardlanden B.V. in 2022 opgericht. In de loop van 2024 zijn de klepbewegingen van de ondergrondse containers van de passen die verstrekt zijn met betrekking tot bedrijfsafval geregistreerd; het aantal is echter vele malen groter dan verwacht. De opbrengsten voor Waardlanden en de kosten voor Waardlanden B.V. moeten nog afgestemd worden.

3.3 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling is. Dit is van belang wanneer zich een financiële tegenvaller voordoet. Een goed weerstandsvermogen kan voorkomen dat elke financiële tegenvaller direct leidt tot hogere lasten voor de deelnemende gemeenten. Voor het beoordelen van de robuustheid van de financiële positie is inzicht nodig in de omvang en in de achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit. Het gaat bij de weerstandscapaciteit om elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zoals bijvoorbeeld de algemene reserve.

De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen. Reguliere risico's, die zich regelmatig voordoen en die meestal vrij goed meetbaar zijn, maken geen deel uit van de risico's in het onderdeel weerstandsvermogen. Voor deze risico's kunnen verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Bij projecten zijn de risico's onderdeel van de kostenraming die de basis vormt voor het aan te vragen krediet. Hierbij speelt wel mee dat, naarmate het project dichterbij de eindstreep komt, het risicoprofiel steeds verlaagd kan worden.

De basis voor de opbouw, en vaststelling, van het gewenste weerstandsniveau vloeit voort uit een risico inventarisatie door het management van Waardlanden. Deze risico inventarisatie, of herijking daarvan, dient minimaal één's per 4 jaar te worden uitgevoerd om actualisatie van de risico's, en de financiële gevolgen daarvan, te borgen binnen de organisatie. De laatste inventarisatie is uitgevoerd in 2019 en is, zeker gezien de huidige economische situatie, aan herijking toe.

De inventarisatie van de risico's is uitgebreid, er moet gekeken worden naar de risico's met betrekking tot personeel, exploitatie en wagenpark. Vanuit de totale inventarisatie wordt een keuze gemaakt of een risico te verzekeren is, of er een verzekering hiervoor is afgesloten en of deze qua dekking nog

toereikend is, of dat het risico niet verzekerd moet, of kan, worden en daarom wordt opgenomen in de opbouw voor het weerstandsvermogen. Ook kan er sprake zijn van risico's waarbij er géén financiële gevolgen uit voortvloeien, bijvoorbeeld als het gaat om budget neutrale activiteiten.

Uit een in 2023 uitgevoerde risico inventarisatie blijkt dat, bij een gewogen berekening van de benoemde risico's, er sprake is van een maximaal risico ter grootte van € 1.941.584. Omdat het onwaarschijnlijk is dat alle risico's zich tegelijkertijd zullen manifesteren wordt op dit berekende bedrag een waarschijnlijkheidscorrectie toegepast. Gerekend wordt met een waarschijnlijkheidspercentage van 75% waardoor na deze waarschijnlijkheidscorrectie een bedrag ad € 1.456.188 resteert. Voorgesteld wordt om een bedrag ad € 1.500.000 te beschouwen als het gewenste minimale weerstandsvermogen met betrekking tot de exploitatierisico's. Met betrekking tot de reserve assurantie eigen risico kan gesteld worden dat een reserve ter grootte van € 250.000 niet meer toereikend mag worden geacht, en moet worden aangepast aan de huidige vervangingswaarde van een voertuig, zijnde ongeveer € 350.000.

3.4 Ontwikkelingen

Per 1 januari 2025 wordt de budgethoudersregeling van kracht, vooruitlopend hierop worden er nu al regelmatig gesprekken gehouden met de toekomstige budgethouders. Doel van deze gesprekken is onder andere om budgethouders te helpen bij de transitie naar het budgethouderschap. De budgethoudersregeling heeft als doel voorwaarden te scheppen voor een optimale beheersing van de ter beschikking gestelde budgetten.

Bij Waardlanden is veel data beschikbaar, echter de data komt uit verschillende systemen en deze brongegevens dienen doorontwikkeld te worden. Om een goede sturing en informatievoorziening vanuit deze data te krijgen is het gebruik van BI onontbeerlijk. De aanschaf van een BI tool is inmiddels gedaan en vanuit diverse onderdelen van de organisatie wordt de data nu door middel van deze tool verzameld en geanalyseerd. De doorontwikkeling hiervan zal dit jaar en komende jaren verder plaats gaan vinden.

Een van de aandachtspunten is de materiele vaste activa, in het bijzonder de voertuigen en diftar. Het investeringsoverzicht lange termijn is gebaseerd op de geldende afschrijvingstermijn, lineair en zonder rekening houdend met een restwaarde. De economische levensduur kan afwijken van de technische levensduur. Hiervoor zal een analyse worden gemaakt om tot een goede afweging te komen met betrekking tot de onderhoudskosten en vervanging. Daarnaast zal in deze analyse de effecten van de invoering van Diftar op het wagenpark worden meegenomen.

Door het gebruik van data kan de in de diftar deelnemende gemeente afgelezen worden de hoeveelheid klepbewegingen en kan daarnaast ook inschatting gemaakt worden wat de tonnage is van de ondergrondse containers. Op grond van deze uitkomsten kan er gekeken worden naar het zo efficiënt mogelijk inzetten van manuur en materieel.

4. Rapportages

4.1 Rapportage Afval- en grondstoffenbeheer

Gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden ambiëren een samenleving waarin verspilling van grondstoffen wordt voorkomen. We stimuleren inwoners tot het voorkomen van afval en het goed scheiden van afval en grondstoffen en streven naar maximaal 100 kg restafval per inwoner in 2025. We bieden handelingsperspectieven door kwalitatieve faciliteiten en betrouwbare dienstverlening en stimuleren gedragsverandering met communicatie en educatie. Door in te zetten op het minimaliseren van restafval beperken we de verwerkingskosten en de daaraan gekoppelde verbrandingsbelasting. Ook kunnen we op termijn de benodigde inzet van mankracht en materiaal per inwoner verminderen.

Met het ingezette beleid bieden we inwoners de faciliteiten, kennis en motivatie die nodig is om de cultuurverandering in gang te zetten. Uiteraard blijven we onze inwoners de betrouwbare dienstverlening bieden die ze van ons gewend zijn. Op die manier streven we naar een goede balans tussen service, milieu en kosten.

De spin off van onze inspanningen wordt in 2024 zichtbaar.

Een evaluatie van de effecten van de strategienota en de invoering van diftar volgen in een separate evaluatie. In deze evaluatie wordt ook onderscheid gemaakt tussen de gemeenten die deelnemen aan Diftar en gemeente Vijfheerenlanden. Onderstaand geven we onze eerste bevindingen weer.

Huis-aan-huis inzameling

We zien de wenselijke verplaatsing van afval naar grondstoffen. De huis aan huis of via milieuparken ingezamelde grondstoffen (GFT, PMD, oud papier en karton, glas, textiel) zijn met ongeveer 15% toegenomen.

Grondstof gft is in absolute hoeveelheden koploper met een stijging van 1.211 ton.

De hoeveelheid aangeboden hoeveelheid fijn restafval is met ongeveer 25% gedaald.

AFVALSTROMEN	Hoeveelheden				Tarief		Totale kosten		
	Realisatie 2023 Q1 en Q2	Gewijzigde begroting Q1 en Q2 2024	T/m 2e kw 2024	Verschil	Gewijzigde begroting 2024	2eKW 2024	Gewijzigde begroting Q1 en Q2 2024	t/m 2e kw 2024	Verschil
Milieustraten									
AEFA	485	450	374	76	-€ 96	-€ 92	-€ 44.712	-€ 34.311	€ 10.401
Asbest	46	63	42	20	€ 180	€ 159	€ 11.644	€ 4.084	-€ 7.560
Banden	27	30	26	4	€ 100	€ 3	€ 3.105	€ 62	-€ 3.043
B-Hout	2.979	1.625	2.337	-712	€ 38	€ 21	€ 63.070	€ 49.225	-€ 13.845
C-Hout	448	263	377	-114	€ 80	€ 98	€ 21.735	€ 36.897	€ 15.162
Tuinafval	1.356	1.000	1.010	-10	€ 33	€ 36	€ 34.155	€ 35.062	€ 907
Dakbedekking	101	95	62	33	€ 290	€ 208	€ 28.514	€ 12.842	-€ 15.672
Drukhouders	5	5	13	-8	€ 2.500	€ 2.339	€ 12.938	€ 32.101	€ 19.164
EPS	15	10	12	-2	€ 200	€ 0	€ 2.070	€ 850	-€ 1.220
Frituurvetten	14	10	14	-4	-€ 550	-€ 776	-€ 5.693	-€ 10.083	-€ 4.390
Gips	400	363	249	113	€ 70	€ 113	€ 26.263	€ 28.059	€ 1.796
Glas (Vlak)	91	100	70	30	€ 20	€ 23	€ 2.070	€ 2.056	-€ 14
Grof Huishoudelijk Afval	2.019	1.138	1.288	-150	€ 220	€ 233	€ 259.009	€ 299.342	€ 40.334
Klein Chemisch Afval	114	103	99	3	€ 625	€ 636	€ 66.305	€ 65.756	-€ 548
Kunststof/Pvc	247	300	229	71	€ 125	€ 118	€ 38.813	€ 26.175	-€ 12.638
Matrassen	87	100	82	18	€ 400	€ 370	€ 41.400	€ 30.414	-€ 10.986
Metaal	445	450	364	86	-€ 300	-€ 312	-€ 139.725	-€ 114.951	€ 24.774
Papier	377	350	282	68	-€ 30	-€ 117	-€ 10.868	-€ 26.753	-€ 15.886
Puin	4.816	2.750	2.847	-97	€ 8	€ 8	€ 21.347	€ 22.975	€ 1.628
Tapijt	11		17	-17	€ 0	€ 349	€ 0	€ 2.822	€ 2.822
Totaal milieustraat	14.083	9.203	9.794	-591			€ 431.440	€ 462.625	€ 31.185
Milieuparken									
Glas	1.430	1.800	1.490	310	-€ 45	-€ 28	-€ 78.735	-€ 40.386	€ 38.350
Papier	502	450	522	-72	-€ 30	-€ 118	-€ 13.973	-€ 50.667	-€ 36.695
Kunststof	0	0	0	0	€ 0	€ 0	€ 0	-€ 20.491	-€ 20.491
Totaal milieuparken	1.932	2.250	2.011	239			-€ 92.708	-€ 111.544	-€ 18.837
Huishoudelijk									
Fijn huishoudelijk afval	16.426	10.950	12.196	-1.246	€ 122	€ 141	€ 1.714.154	€ 1.726.627	€ 12.472
GFT	8.352	11.050	9.839	1.211	€ 78	€ 85	€ 837.874	€ 839.428	€ 1.554
Grof Huishoudelijk	540	400	230	170	€ 175	€ 194	€ 82.800	€ 45.504	-€ 37.296
CTA	8	0	11	-11			€ 0	€ 0	€ 0
PMD	729	1.600	1.214	386	-€ 240	€ 0	-€ 295.124	-€ 335.914	-€ 40.790
7 Papier (verenigingen)	2.986	3.600	3.133	467	-€ 30	-€ 113	-€ 111.780	-€ 296.131	-€ 184.351
8 Papier (verenigingen)	2.986	3.600	3.133	467	-€ 30	€ 40	€ 111.780	€ 109.028	-€ 2.752
Totaal huishoudelijk	29.041	27.600	26.623	977			€ 2.339.704	€ 1.955.823	-€ 383.881
Textiel (factuur AVRES)	249		340				-€ 33.879	-€ 29.561	€ 4.318
Milieustraten							-€ 75.000	-€ 28.684	€ 46.316
Totaal tonnen/bedrag	45.055	39.053	38.428	624			€ 2.569.558	€ 2.248.659	-€ 320.898

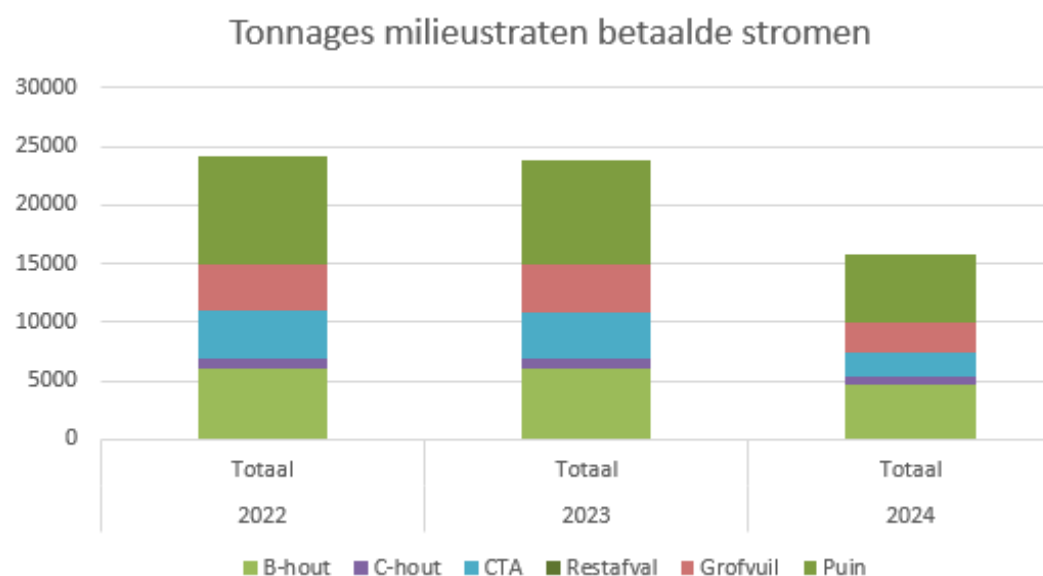
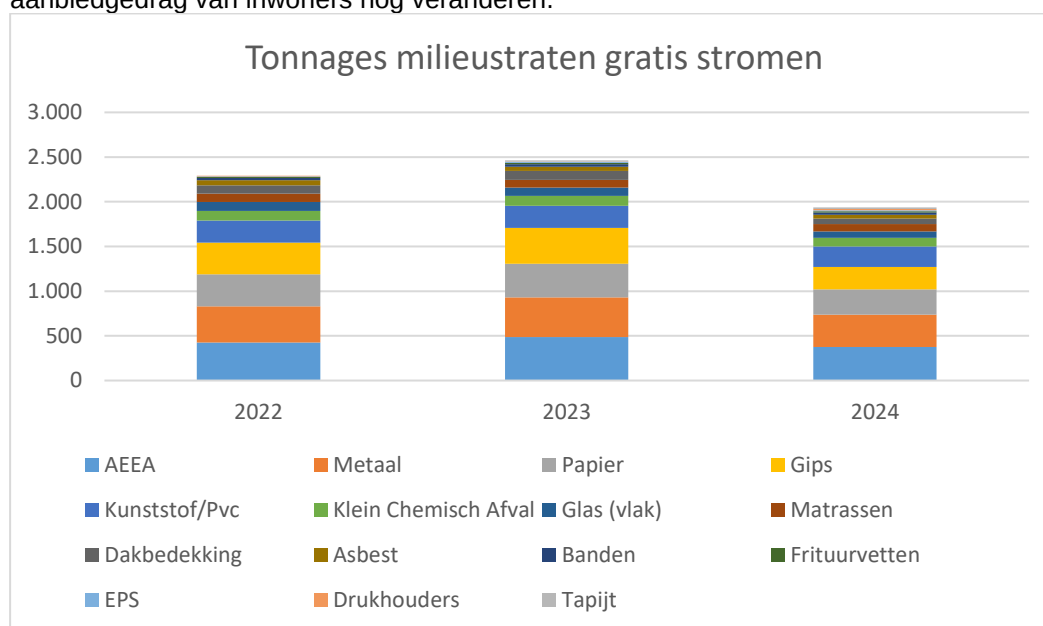
Gemiddelde verwerkingskosten

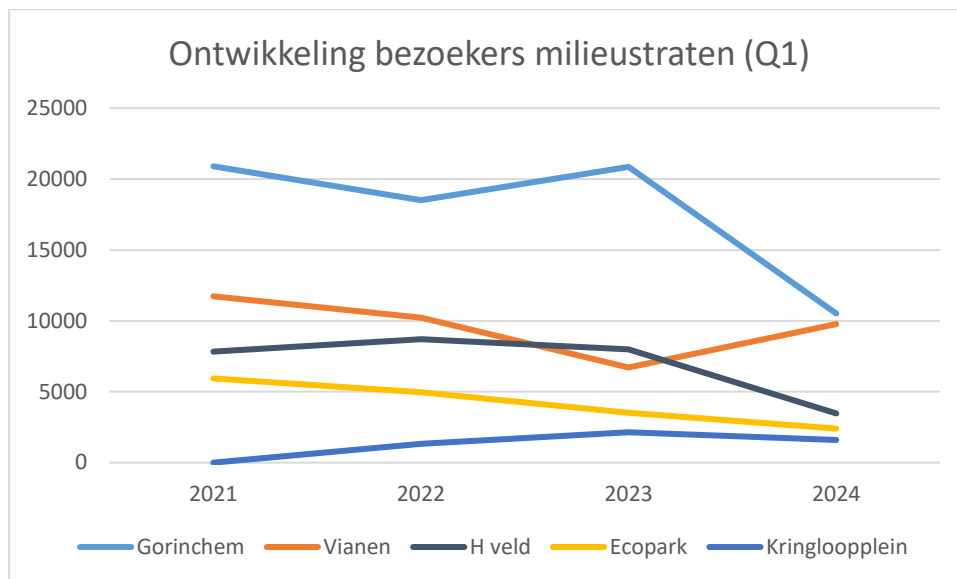
In de primaire begroting 2024 is het gemiddelde tarief voor de verwerkingskosten € 73,17 (€ 4.957.965 / 67.757 huishoudens). Het tarief voor Gorinchem, Hardinxveld-Giesendam en Molenlanden was vastgesteld op € 63,59 en voor Vijfheerenlanden op € 89,84.

In de begrotingswijziging 2024 is het gemiddeld tarief berekend op € 75,84 (€ 5.139.116 / 67.757 huishoudens). Door het voordeel op de verwerkingskosten is de realisatie over het 1^e halfjaar € 4,75 lager per huishouden. Aan het einde van 2024 zal een definitieve berekening worden gemaakt aangezien de aangeboden hoeveelheden aan schommelingen onderhevig zijn.

Milieustraten

Bij de milieustraten zien we een algehele afname van het aanbod. Dit uit zich zowel in een lager bezoekersaantal, een lager tonnage van de betaalde en van de gratis stromen. Het is nog te vroeg in het jaar om conclusies aan deze cijfers te verbinden. Zeker richting het einde van het jaar kan het aanbodgedrag van inwoners nog veranderen.

Gedagsverandering

PMD en GFT controles laagbouw

Met de invoering van Diftar is Waardlanden begonnen met het controleren van de kwaliteit van het aangeboden PMD en GFT. De grondstoffen controleurs gaan dagelijks op pad en controleren de afvalcontainers. Hierbij worden gele en rode kaarten uitgedeeld. Bij een gele kaart krijgen de bewoners tips hoe de kwaliteit verbeterd kan worden en wordt de container geleegd. Bij een rode kaart is de overtreding dermate groot dat de container niet wordt geleegd. De bewoner kan het verkeerde afval uit de container halen en bij een volgende inzamelronde opnieuw aanbieden. Door het uitreiken van de gele en rode kaarten verhogen we het kennisniveau van de inwoners en stimuleren we het gewenste scheidingsgedrag. In het eerste half jaar van 2024 zijn 4.275 gele en rode kaarten uitgedeeld.

Gft hoogbouw

Als onderdeel van de strategienota zijn bij de hoogbouw GFT cocons geplaatst en GFT inzamelbakjes uitgereikt. Er is een duidelijk verschil zichtbaar in het gebruik van de gft cocons tussen de 3 gemeenten waar Diftar is ingevoerd en de gemeente Vijfheerenlanden. Om ervoor te zorgen dat de bij de hoogbouw ingezamelde GFT voldoet aan de kwaliteitseisen, worden inwoners aanvullend geïnformeerd. Deze informatieverstrekking is gestart als een pilot in Hardinxveld-Giessendam en wordt bij succes uitgebreid.

Handhaving

De toezichthouders van Waardlanden controleren bijgeplaatste vuilniszakken en schrijven beschikkingen uit. In het eerste jaar zijn ruim 800 beschikkingen uitgeschreven. Ongeveer een kwart gaat hiertegen in bezwaar. De afhandeling van de bezwaarschriften wordt gedaan door de gemeenten.

Afvalvrije scholen

In het eerste half jaar van 2024 heeft de educatief medewerker op 42 afvalvrije basisscholen lessen gegeven. 3 nieuwe deelnemende scholen hebben een kick-off programma gevolgd. In het totaal zijn er circa 6.500 basisschool leerlingen bereikt. Daarnaast bereikten we nog meer kinderen via materiaalverhuur en projecten en evenementen, zoals de e-waste race.

Ook op middelbare scholen is de educatief medewerker actief. Via lessen en projecten zijn circa 1.500 middelbare scholieren bereikt.

Communicatie

Communicatie rondom gedrag wordt voortgezet, o.a. via campagnes en acties en het delen van tips. Dit gebeurt via diverse kanalen. Ook is de toegankelijkheid van de website verbeterd naar aanleiding van een onderzoek. De scheidingswijzer wordt momenteel vertaald in 7 talen. Jaarlijks wordt de Week van de Afvalhelden georganiseerd.

4.3 Overzicht investeringskredieten

Investeringsoverzicht 2024

Groep	Overloop 2023	Primaire Begroting 2024	Totaal beschikbaar 2024	Realisatie 1e halfjaar	Prognose 2e halfjaar	Prognose eind 2024	Saldo
Wijkverzamelcontainers	8.020	250.000	258.020	87.000	13.000	100.000	€ 158.020
ICT / Software	289.789	-	289.789	12.700	100.000	112.700	€ 177.089
Achterladers	51.795	225.000	276.795	53.085	-	53.085	€ 223.710
Zijladers	295.000	277.000	572.000	307.487	350.000	657.487	-€ 85.487
Haak-, kraanauto's	300.000	-	300.000	348.348	-	348.348	-€ 48.348
Veegauto's en machines	3.000	251.500	254.500	-	-	-	€ 254.500
Veegbussen	821	25.000	25.821	-	-	-	€ 25.821
Strooimachines	32.500	42.850	75.350	-	79.950	79.950	-€ 4.600
Dienstauto's en Overige Voertuigen	-184.500	270.000	85.500	102.339	-	102.339	-€ 16.839
Afzet-wisselcontainers	151.778	105.000	256.778	-	140.000	140.000	€ 116.778
Strategienota	159.560	-	159.560	138.066	-	138.066	€ 21.494
Totaal:	€ 1.107.763	€ 1.496.350	€ 2.604.113	€ 1.049.025	€ 718.950	€ 1.767.975	€ 836.138

Wijkverzamelcontainers

De totale investering van de wijkverzamelcontainers zullen voor 2024 uitkomen op € 100.000. Hiervan is € 87.000 uitgegeven in het eerste halfjaar en de verwachting is dat in het tweede halfjaar nog voor € 13.000 aan containers wordt uitgegeven. Er resteert vervolgens nog een investeringsbedrag van € 158.000 dat de komende jaren zal worden uitgegeven. In de begroting zal de hoogte van de investering worden beoordeeld aan de hand van de prijsontwikkelingen en van de behoefte aan nieuwe containers als gevolg van bijvoorbeeld nieuw te bouwen wijken.

ICT/ Software

De huidige investering van € 13.000 heeft betrekking op de Spotmaster app. Binnen Waardlanden is een aantal ICT projecten zoals bijvoorbeeld de handhavingsapp, power BI en informatiebeveiliging opgestart die nog moeten worden afgerond. Dit zal in 2024 voor zover mogelijk gebeuren waarbij er nog een uitloop naar 2025 zal zijn.

Voertuigen

Inzamelaauto's:

Achterlader: Er is gestart met een aanbestedingstraject voor de aanschaf van van nieuwe achterladers en zijladers. Op basis van dit traject zal worden bepaald wanneer welke voertuigen moeten worden aangeschaft. Daarbij zal ook blijken of het krediet zoals nu opgenomen voldoende is. Indien dit niet het geval is, zal er een aanvullend krediet worden aangevraagd.

Zijlader: In de investeringsbegroting staat dat er in 2024 een nieuwe zijlader moet worden aangeschaft ter vervanging van een oud voertuig. De oude voertuigen staan vaker stil doordat ze kapot gaan. Om de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen is het in 2024 noodzakelijk om tot vervanging over te gaan. In de begroting is rekening gehouden met een aanschafprijs van € 275.000 per voertuig. Intussen zijn echter de prijzen voor deze voertuigen gestegen naar € 350.000. Hierdoor is het opgenomen krediet in de begroting onvoldoende en vragen wij het bestuur om een aanvullend krediet beschikbaar te stellen.

Haak-, kraanauto: Deze investering heeft betrekking op een in 2023 bestelde haak-, kraanauto. Door de gestegen kosten heeft deze aanschaf het beschikbaar gestelde krediet overschreden.

Overige voertuigen:

Veegauto's en machines: Er is niet geïnvesteerd in een nieuwe veegauto omdat het onzeker is of de inzet voor de straatreinigen binnen de gemeente Vijfheerenlanden wordt voortgezet.

Veegbus: Er is geen nut en noodzaak om in 2024 een veegbus aan te schaffen.

Strooimachines: De verwachting is dat in de 2^e helft van 2024 een strooimachine wordt aangeschaft. De offerte's zoals die zijn aangevraagd, overschrijden het krediet met € 4.600. Hiervoor vragen wij het bestuur om een aanvullend krediet beschikbaar te stellen.

Dienstauto's en overige voertuigen: In de begroting 2024 is een investeringskrediet opgenomen voor de vervanging van een Atlaskraan van € 220.000. De investering van deze Atlaskraan heeft reeds in 2023 plaatsgevonden. Dit betekent dat het krediet van 2024 met dit bedrag verlaagd moet worden. Het bedrag dat nog resteert voor 2024 voor de aanschaf van de overige voertuigen bedraagt € 86.000.

Inmiddels zijn 3 voertuigen aangeschaft waarbij er één betrekking heeft op vervanging van een voertuig die total loss was. Hierdoor is het investeringsbudget overschreden en vragen wij voor het tekort een aanvullend krediet.

Afzet- wisselcontainers

Het investeringsbudget van € 257.000 voor afzet- wisselcontainers is opgebouwd uit het restant investeringskrediet 2023 en het krediet 2024. Inmiddels zijn er in juli twee afzet- en wisselcontainers besteld. De verwachting is dat in het tweede halfjaar nog 5 containers worden besteld. De verwachting is dat Waardlanden dan € 140.000 van het krediet zal hebben uitgegeven. Dit betekent dat van het beschikbare krediet € 116.000 niet zal worden uitgegeven. Bij de jaarafsluiting zal worden beoordeeld of de dit krediet kan worden afgesloten of dat dit bedrag nog noodzakelijk is voor toekomstige uitgaven.

Brengstations

Voor de afval brengstations zijn in de 2^e helft van 2024 2 containers aangeschaft voor een bedrag van € 36.000. De verwachting is dat in 2024 geen containers meer worden aangeschaft. Dit betekent dat van het beschikbaar gestelde krediet € 14.000 resteert. Bij de jaarafsluiting zal worden beoordeeld of de dit krediet kan worden afgesloten of dat dit bedrag nog noodzakelijk is voor toekomstige uitgaven.

Strategienota

In de strategienota staat een groot aantal posten die als investering moeten worden aangemerkt. Aan het einde van 2023 resteerde nog een krediet van € 159.560. In 2024 zijn er nog investeringen gedaan voor een bedrag van € 138.000. De verwachting is dat dit krediet aan het einde van het jaar zal worden afgesloten met een overschot van € 21.000.